

Vergaderjaar 1992–1993

22 160

Regels met betrekking tot de organisatie van de distributie van elektriciteit, gas en warmte (Wet energiedistributie)

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 26 oktober 1992

De vaste Commissie voor Economische Zaken¹, welke is belast met het voorbereidend onderzoek, is na kennisneming van de memorie van antwoord van oordeel dat de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende zal zijn voorbereid nadat de regering op de volgende vragen en opmerkingen schriftelijk heeft geantwoord.

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met intense belangstelling de memorie van antwoord van het onderhavige wetsvoorstel gelezen en wilden, hierdoor geïnspireerd, eerst enige algemene opmerkingen maken.

De teneur van de memorie van antwoord werd door deze leden als zeer afhoudend gekwalificeerd. Zij misten een grondige analyse en daarop toegespitste beantwoording en invulling van de kamerbreed gestelde vragen over het openbare nutskarakter van de energiedistributiebedrijven. Tegelijkertijd konden deze leden vaststellen, dat op zeer veel punten in de tekst van de memorie van antwoord normatieve uitspraken worden gedaan, die wellicht een plaats in de wet zouden verdienen. Het leek deze leden onjuist om, waar de minister deregulering en zelfregulering zo hoog in het vaandel heeft, toch allerlei normatieve uitspraken te doen die niet in de ontwerp tekst zijn terug te vinden en die daarmee niet vatbaar zijn voor amendement.

Naar de mening van de leden van de CDA-fractie waren er twee mogelijkheden. Een mogelijkheid is om dit wetsvoorstel zuiver alleen te zien als sluitstuk van de reorganisatie. Dan kan het wetsvoorstel beter de naam: Wet Reorganisatie Energiedistributie dragen. Vervolgens wordt zo spoedig mogelijk een Energiedistributiewet ingediend, die het juridische kader op het gebied van de energievoorziening in evenwicht brengt als sluitstuk van de scheiding van productie en distributie. Als tweede mogelijkheid zagen deze leden een wijziging van het wetsvoorstel om de bevoegdheden van de minister en de taken, rechten en plichten (o.m. op het gebied van de publieke verantwoording) van de energiedistributiebedrijven op een volwaardige manier bij wet te regelen. De leden van de CDA-fractie hadden met betrekking tot deze twee mogelijkheden geen

¹ Samenstelling:

Leden: Van Dis (SGP), Spieker (PvdA), Lansink (CDA), Gerritse (CDA), Van Erp (VVD), Van der Linden (CDA), Van Iersel (CDA), ondervoorzitter, Blaauw (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Tommel (D66), Vos (PvdA), voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Van Gelder (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Feenstra (PvdA), Ter Veer (D66), Lonink (PvdA), G. de Jong (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), Kersten (PvdA), Ramlal (CDA).

Plv. leden: E. van Middelkoop (GPV), Huys (PvdA), Van Vlijmen (CDA), Mateman (CDA), Van Rey (VVD), Van der Hoeven (CDA), Wolters (CDA), Te Veldhuis (VVD), De Korte (VVD), Schimmel (D66), Vermeend (PvdA), Van Houwelingen (CDA), Verspaget (PvdA), Reitsma (CDA), Akkerman (PvdA), J. H. van den Berg (PvdA), Ybema (D66), Leerling (RPF), Doelman-Pel (CDA), Van Traa (PvdA), Willems (Groen Links), Vacature PvdA, Huibers (CDA).

duidelijke voorkeur. Zij konden zich voorstellen dat de tweede mogelijkheid wellicht sneller tot het door hen beoogde resultaat zou leiden. Zij vroegen de minister of hij bereid is, naar aanleiding van het bovenstaande, tot heroverweging te komen. Deze leden bleven trouwens van mening, dat het inspelen op de Europese regelgeving voor beide mogelijkheden van groot belang is. Zij wezen daarbij bij voorbeeld op de plannen van de Zuidelijke Energiebedrijven om door samenbundeling van krachten sterker in Europa te kunnen opereren. Deze plannen geven op zijn minst aan dat de energiesector volop in beweging is. Daarop is een helder wettelijk kader nodig, dat op zichzelf beperkt kan zijn, maar duidelijkheid brengt op het gebied van taken, rechten en plichten van bedrijven, zowel in de productie- als distributiesector van electriciteit, gas en warmte en dat duidelijke grenzen stelt aan de bevoegdheden van de minister.

De leden van de fractie van de PvdA hadden na lezing van de memorie van antwoord nog steeds twijfels over het karakter van de wet. Zij erkenden dat een ondersteunende wet nodig is, maar vonden tevens dat het voorliggende wetsvoorstel gekenmerkt wordt door een gebrek aan normering. Zij wezen hierbij op het grote verschil met de Elektriciteitswet, waarin wel eisen aan de sector worden gesteld en op het openbare nutskarakter van de distributiesector en meenden dat met name hierdoor een steviger wetgeving noodzakelijk is. Voorts verwezen deze leden naar de aanhaaltitel van het wetsvoorstel «Wet energiedistributie», die meer suggereert dan dat er in de wet is terug te vinden en die ook afwijkt van de volledige naam van de wet, die slechts aangeeft dat deze voor de organisatie van de distributie van elektriciteit, gas en warmte regels geeft.

Deze leden achtten ook voor de versterking van de energiedistributiesector in relatie tot de productiesector een nadere invulling van deze wet, of eventueel aanvullende wetgeving, noodzakelijk. Zij dachten daarbij o.a. aan de taakstelling voor de sector, de eisen voor de juridische vormgeving, verplichting tot het instellen van verbruikersraden, aanpassing van de doelstelling, planvorming e.d. De leden van de PvdA-fractie kwamen daarop nog terug.

Deze leden constateerden vervolgens dat de regering stelt dat de komende EG-voorstellen niet in de weg staan aan de toedeling van gebieden aan distributiebedrijven. Zij betwijfelden echter dat de huidige mededingingswetgeving hier wel de ruimte voor biedt. De stelling dat de komende EG-wetgeving nog onduidelijk is vonden deze leden juist, maar zij deelden niet de conclusie dat daarom andere bepalingen niet in het wetsvoorstel zouden moeten worden opgenomen.

De leden van de PvdA-fractie wezen vervolgens op een inconsistentie in de memorie van antwoord. Op blz. 2 zegt de regering niet de bedoeling te hebben om verdergaande integratie verplicht te stellen, terwijl op blz. 6 in antwoord op de vraag van de leden van de fractie van Groen Links wordt gesuggereerd dat de bedrijven die zich nog niet in de reorganisatie hebben geschikt wellicht nog gedwongen zouden kunnen worden. Hoe passen deze twee stellingen bij elkaar?

De regering stelt dat de prijsverschillen tussen de vier producenten kleiner zijn geworden. Deze leden vroegen of hier sprake is van afspraken, of is er werkelijk een eenduidig kostenpatroon. Wordt de beoogde concurrentie door het ontbreken van prijsverschillen niet belemmerd?

De leden van de PvdA-fractie bleven van mening dat de afstemming van plannen van het centraal en decentraal vermogen noodzakelijk is. De Elektriciteitswet schrijft weliswaar melding van plannen door de distributiesector voor, maar de tegenpoot ontbreekt in deze wet. Volgens deze leden zou ook in deze wet de afstemming van plannen geregeld moeten

worden. Zij stelden dan ook voor via een nota van wijziging een planverplichting voor de distributiesector conform de verplichting van het E-plan in deze wet op te nemen. Op die wijze kan een openbare afweging tussen centraal en decentraal vermogen plaatsvinden.

Ten slotte merkten deze leden op dat zij groot belang bleven hechten aan een taakstellend programma voor warmtekracht/koppeling (WKK), waarbij grote en kleine projecten moeten worden betrokken.

De leden van de VVD-fractie hadden juist door de wijze waarop de memorie van antwoord was geredigeerd in toenemende mate de indruk gekregen dat de minister wel heel erg letterlijk zijn «opdracht» had uitgevoerd. Dit wetsvoorstel is kennelijk uitsluitend bedoeld als stok achter de deur om enkele onwilligen in het gareel van het voortschrijdende reorganisatieproces van de energiedistributiesector te dwingen. Er is dan ook nauwelijks sprake van enig inhoudelijk criterium waaraan de reorganisatie getoetst zou kunnen worden.

De leden van de VVD-fractie herinnerden eraan dat de wetgever bij het vormgeven van de ook tevoren reeds in grote lijnen geaccepteerde reorganisatie van de electriciteits-productiesector heel wat stringenter te werk is gegaan. Zo werden bijvoorbeeld in artikel 8 van de Energiewet 1989 voorwaarden geformuleerd waaraan de, niet als zodanig aangeduide, SEP diende te voldoen. Alhoewel deze leden beseften dat de taak en de verantwoordelijkheid van het zojuist opgerichte EnergieNed aanzienlijk geringer is, toch wordt EnergieNed volgens de Energiewet 1989 geacht enkele essentiële taken namens de energiedistributiesector te vervullen. Het was naar de mening van deze leden onjuist om te stellen dat het de strekking van dit wetsvoorstel te buiten zou gaan om nadere eisen te stellen. De SEP moet er zeker van kunnen zijn dat met «de» vertegenwoordiger van de electriciteitsdistributiebedrijven zaken wordt gedaan. Zelfs de zichzelf opgelegde taken van EnergieNed kunnen niet geheel buiten beschouwing blijven. Kan de bewindsman overigens medelen welke taken dat zijn? Heeft de minister de statuten bekeken en nagegaan of een slagvaardige besluitvorming kan plaatsvinden? Zijn alle distributiebedrijven trouwens lid? De betrokkenheid van EnergieNed bij de tweejaarlijkse opstelling van het E-plan door de SEP vloeit voort uit de Energiewet 1989. Op welke wijze is dat statutair door EnergieNed geregeld? Kan men de achterban binden?

De leden van de VVD-fractie waren er niet zo van overtuigd dat het enkele feit dat aandelen in handen zijn van de lokale overheden de democratische controle voldoende waarborgt. Indien immers de controle wordt beperkt tot een zetel in de raad van commissarissen kan betrokkene niet of nauwelijks mededelingen doen. Er heeft zich reeds een geval voorgedaan waarbij de betrokken wethouder geen verslag wilde uitbrengen.

De leden van de VVD-fractie vroegen zich vervolgens af of de mogelijkheid van importeren van electriciteit door de electriciteitsdistributiebedrijven behoort tot de categorie suggesties die niet op de reorganisatie betrekking hebben, dan wel tot de categorie suggesties die in verband staan met eventuele EG-voorstellen en derhalve niet voor nadere bespreking in aanmerking komen. Welke principiële bezwaren heeft de minister ertegen de oorspronkelijke Energiewet met een dergelijke mogelijkheid uit te breiden? Kan ten behoeve van de wetsgeschiedenis, wellicht ten overvloede, worden herhaald wat precies de bezwaren zijn om de distributiebedrijven een betere marktpositie te verschaffen tegenover de almacht van de productiebedrijven? De leden van de VVD-fractie meenden dat ook in dit geval een verschil zou kunnen worden gemaakt tussen de juridische en feitelijke levering. Wat zouden de bezwaren zijn indien voor de gasdistributiebedrijven dezelfde mogelijkheid zou worden geschapen? Wat is het principiële verschil

tussen de invoer van gas door de SEP en de invoer door distributiebedrijven?

Ten slotte vroegen deze leden de minister inlichtingen te verschaffen over de interne organisatie van en eigendomsverhoudingen ten aanzien van de reeds geïntegreerde distributiebedrijven. De leden van de VVD-fractie vreesden dat de distributiesector te maken krijgt met weliswaar een verminderd aantal merendeel geïntegreerde bedrijven, maar met een ondoorzichtige lappendeken van organisatorische verschillen en/of eigendomsverhoudingen. Of vergisten de leden van de VVD-fractie zich daarin? Het rapport Brandsma kon hen geen inzicht in deze belangrijke materie verschaffen.

De leden van de fractie van D66 hadden met belangstelling kennisgenomen van de uitgebreide beantwoording van de aan de orde gestelde zaken in het voorlopig verslag. Deze leden vroegen de minister aan te geven waarom het zo lang geduurd heeft voordat de memorie van antwoord gereed was.

Deze leden konden zich vinden in de benadering van de minister om in het huidige wetsvoorstel niet in te gaan op onderwerpen verband houdende met de eventuele liberalisering van de energiemarkt. Wel zouden zij het op prijs stellen indien een opsomming kon worden gegeven van onderwerpen, waaraan in dit kader wordt gedacht.

Gezien de verschillende vormen van overnames en fusies vroegen de leden van de fractie van D66 het oordeel van de minister of met deze verschillende fusies en vormen van overnames het algemeen belang in alle gevallen op de wat langere termijn wel het beste gediend is.

Kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de hoge prijs die de nieuwe eigenaren van de distributiebedrijven moeten betalen in feite de energiedistributiebedrijven een sterkere concurrentie als gevolg van een eventuele liberalisering van de Europese energiemarkt zeer onwelgevallig is? Vervolgens vroegen de leden van de fractie van D66 welke norm wordt gehanteerd indien wordt nagegaan of hoge kosten, en daarmee een hoog eindverbruikerstarief, verband houden met te hoge overnamekosten. Op basis van welke vergelijking is vernomen dat door overnames de tarieven niet zijn gestegen? Is er daarbij ook gekeken naar de tariefontwikkeling in het buitenland?

Ook de leden van de fractie van D66 vonden de opmerking dat de democratische controle is gewaarborgd door het feit dat de aandelen van de distributiebedrijven in handen zijn van lagere overheden niet overtuigend. Deze leden wezen erop dat de controle via structuur NV's slechts zeer beperkt zal zijn en dat bij mogelijke privatisering geen mogelijkheid voor democratische controle meer bestaat.

De leden van de fractie van Groen Links hadden met belangstelling kennis genomen van de uitvoerige beantwoording van de in het voorlopig verslag gestelde vragen. Evenals de leden van de fractie van D66 vroegen deze leden een verklaring voor het feit dat de beantwoording zeven maanden heeft geduurd. Heeft dit wetsvoorstel zo'n lage prioriteit? Zij wilden slechts op een enkel onderdeel de schriftelijke gedachtenwisseling voortzetten alvorens bij de plenaire behandeling tot een definitief oordeel te zullen komen. Met name de argumentatie inzake de opportuniteit van dit wetsvoorstel achtten deze leden nog onvoldoende overtuigend, zeker gelet op de magere inhoud ervan.

De leden van de fractie van Groen Links waren er nog niet van overtuigd dat nu, ook als deze wet van kracht zal zijn, de scheiding tussen productie en distributie van de electriciteit adequaat en efficiënt geregeld is. De ontwikkeling van de warmteplannen geeft dat aan. Wanneer zal het verslag conform art. 52 van de Electriciteitswet aan de Kamer worden aangeboden? De hier aan het woord zijnde leden

vermoedden dat het van belang zou kunnen zijn dit verslag en de daaruit te trekken conclusies te betrekken bij de verdere behandeling van het onderhavige wetsvoorstel. Graag vernamen zij de reactie van de minister op deze suggestie.

De leden van de GPV-fractie hadden kennisgenomen van de antwoorden op de vragen die in het voorlopig verslag waren gesteld met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel. Zij erkenden dat het weinig zin heeft nu al vooruit te lopen op toekomstige regelgeving in de EG. Aan de andere kant leek het hen evenmin realistisch de ontwikkelingen in dit verband te negeren. Deze leden vroegen wat de inzet van de minister zal zijn bij de besprekingen op Europees niveau over liberalisering van de energiemarkt.

2. Doelstellingen energiebeleid

De leden van de CDA-fractie hadden in het voorlopig verslag met nadruk gevraagd of de doelstellingen van de reorganisatie van de distributiesector waren bereikt. Zij wezen daarbij ook op de motie Boers-Wijnberg/Rempt-Halmmans de Jongh, waarin wordt gevraagd de reorganisatie en het wetgevingsproces parallel te laten verlopen. Zij wilden niet verhelen, dat zij bij het indienen van de motie hoge verwachtingen hadden over het verdere verloop van de concentraties in de distributiesector. Daarom waren zij weliswaar tevreden, maar niet juichend over het uiteindelijke resultaat van de reorganisatie. Zij betreurden het, dat de minister niet in staat is geweest in de memorie van antwoord concreter aan te geven dat aan de, ook door de leden van de CDA-fractie onderschreven, doelstellingen wordt voldaan en inzicht te geven in de financiële resultaten van de reorganisatie. Vooral op het punt van de minimalisering van de distributiekosten was deze leden aan de hand van de Statistiek voor de Elektriciteitsvoorziening 1990 en de Statistiek van de gasvoorziening in Nederland 1990 gebleken dat de schaalvergroting nog tot weinig voordelen had geleid. Voor de elektriciteitsbedrijven blijkt daarbij, dat de distributiekosten voor bedrijven met minder dan 100 000 afnemers betekend lager zijn dan die van bedrijven met meer dan 100 000 afnemers. De verschillen in tarieven blijken nog te groot, zoals de Consumentenbond ook herhaaldelijk heeft gesteld. Voor de gasdistributiesector blijkt 200 000 of meer afnemers een kritische grens. Graag ontvingen de leden van de CDA-fractie een reactie op deze conclusies.

De leden van de fractie van de PvdA bleven van mening dat de analogie met de Elektriciteitswet zo veel mogelijk in stand moet blijven en wilden de doelstelling, zoals geformuleerd in artikel 2 lid 1a, aanvullen met de woorden: «en op maatschappelijk verantwoorde wijze».

Vervolgens vroegen deze leden de regering de tekst uit het voorontwerp, die zich o.a. rechtstreeks richtte op de distributiesector, aan de Kamer te sturen. Zij bleven voorstander van een meer direct gerichte doelstelling voor deze sector en achtten het te beperkt dat de toetsing van de taken slechts de reorganisatie betreft. De leden van de PvdA-fractie vroegen de minister dan ook via een nota van wijziging of via aanvullende wetgeving een «echte» Wet Energiedistributie te maken.

Deze leden vroegen voorts een reactie van de minister op het artikel van J. Westerhof uit de Volkskrant van 29-8-1992, waarin kritische opmerkingen worden gemaakt over de afweging tussen elektriciteit en gas die de geïntegreerde bedrijven moeten maken. Deelt de minister de mening dat gas wordt benadeeld? Kunnen signalen worden gegeven dat het propageren van elektrische boilers niet past binnen de doelstelling van artikel 2 lid c? De minister stelt geen inzicht te hebben in de criteria die bij de afweging door distributiebedrijven worden gehanteerd. Zij

vroegen of bij het ontbreken van dit inzicht het toezicht op de genoemde doelstelling dan wel adequaat kan geschieden.

De minister stelt, in navolging van de sector en de Commissie voor de Toetsing, nadrukkelijk dat elke poging om via een taakstelling verder inhoud aan dit wetsvoorstel te verlenen, buiten de doelstelling van het wetsvoorstel valt. De leden van de VVD-fractie hadden daar moeite mee, aangezien op blz. 10 van de memorie van antwoord feitelijk een drieledige taak wordt geschetst. Deze komt overeen met het gestelde in artikel 2, doch blijkt na de reorganisatie verder niet afdwingbaar te zijn. Is dat in de praktijk wel het geval bij de taakstelling van de Energiewet 1989?

De leden van de fractie van D66 vonden het een goede ontwikkeling dat grotere bedrijven overgaan tot het instellen van werkmaatschappijen en districtskantoren. Deze leden achtten het van groot belang dat de distributiebedrijven de juiste combinatie vinden van schaalvoordelen aan de ene kant en dicht bij de gebruiker staan aan de andere kant. Het is ook verheugend te constateren dat distributiebedrijven anticiperen op een Europese energiemarkt door daar nu al hun schaalgrootte op af te stemmen zonder de gebruiker daarbij uit het oog te verliezen. De vraag is echter wel of indien geen sprake zal zijn van een Europese energiemarkt in de nabije toekomst er in Nederland geen sprake zal zijn van een te grote concentratie van distributiebedrijven. Op welke wijze zal dan worden omgegaan met deze concentratie?

Enigszins verbaasd waren de leden van de fractie van D66 over de opvatting van de minister dat de MAP-heffing in het eindverbruikerstarief geen heffing is. Zij vroegen zich af of het geven van een wettelijke grondslag voor de MAP-heffing strijdig is of zou kunnen zijn met de Europese wetgeving en vroegen de minister te reageren op de uitspraak van de Vereniging Krachtwerktuigen dat de vereniging principiële bezwaren houdt tegen een eenzijdig door monopolisten opgelegde heffing en dat voor een dergelijke heffing elke wettelijke basis ontbreekt. Vooralsnog meenden deze leden te moeten vasthouden aan het scheppen van een wettelijke basis voor de MAP-heffing.

3. Het kabinetsstandpunt

De leden van de PvdA-fractie vroegen commentaar op de gesuggerede mogelijkheid dat de gemeenten hun aandelen in de nutsbedrijven zouden kunnen verkopen. Zij vroegen of via alle statuten van de distributiebedrijven deze verkoop verboden kon worden, wezen op de bepalingen in de E-wet en vroegen of ook in de voorliggende wet de juridische vorm en de eigendom van aandelen van distributiebedrijven kan worden vastgelegd. Zij merkten op dat door de gekozen vorm van de structuur N.V. bij veel bedrijven de invloed van de (overheids-) aandeelhouders minimaal is en vroegen hoe de politieke controle in stand kan blijven.

De leden van de VVD-fractie merkten op dat het wetsvoorstel geen duidelijkheid schept over de eisen inzake een rechtsvorm die aan de energiedistributiebedrijven gesteld kunnen worden. In de Energiewet 1989 wordt voor productiebedrijven nadrukkelijk gesproken over een NV of een BV met beperkte aansprakelijkheid, terwijl uit de toelichting duidelijk wordt dat de voorkeur uitgaat naar de NV-vorm. Waarom bevat het onderhavige wetsvoorstel terzake geen voorschriften? In antwoord op desbetreffende vragen stelt de minister dat hij voorstander is van de NV-vorm. Waarom wordt daarover in het wetsvoorstel dan met geen woord gerept? Is de minister het met de leden van de VVD-fractie eens dat met name de NV-structuur een en ander doorzichtiger maakt?

Lag het, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, trouwens voor de hand dat produktiebedrijven, mede gezien de innige wens tot scheiding van produktie en distributie, zelf distributiebedrijven zouden «opkopen»? Het was overigens wonderbaarlijk op blz. 10 van de memorie van antwoord te moeten lezen dat niet-geïntegreerde bedrijven geen slechtere resultaten boekten. Waar waren we dan mee bezig, zo vroegen deze leden zich schier wanhopig af. Heeft de bewindsman in dat kader kennisgenomen van het rapport van Coopers en Lybrand Management Consultants, getiteld «Nieuwe wegen voor gasdistributie» d.d. april 1992, waarin men tot dezelfde conclusie lijkt te komen? Sterker, pas op termijn zouden de geïntegreerde provinciale distributiebedrijven net zo efficiënt werken als de enkelvoudige gasbedrijven.

Ook de leden van de GPV-fractie hadden met enige verbazing op blz. 10 van de memorie van antwoord gelezen dat in de praktijk geconstateerd moet worden dat de niet-geïntegreerde bedrijven bepaald geen slechtere resultaten behalen wat betreft hun primaire distributiefunctie of energiebesparing. Kan hieruit geconcludeerd worden dat horizontale integratie eigenlijk geen voordelen heeft boven de oude situatie? Een brief van de GGR-Gas van 14 mei 1992 lijkt deze conclusie te ondersteunen, aangezien deze organisatie in haar brief verslag doet van de resultaten van een onderzoek naar de voordelen van horizontale integratie van de energiedistributie voor de eindverbruiker. Uit dit onderzoek werd geconcludeerd dat er geen aantoonbare voordelen zijn. *Eerder zou er een groeiende behoefte zijn aan kleinschalige bedrijven met een hogere kwaliteit van dienstverlening, een betere motivatie van het personeel en betere kostenbeheersing. Is deze behoefte inderdaad in de sector aanwezig? Zo ja, welke consequentie heeft dit dan voor het wetsvoorstel?*

4. Inhoud wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie hechtten aan een zelfstandige geïntegreerde, meer geconcentreerde distributiesector met name voor het beter afwegen van energie-opties en een groter draagvlak voor decentrale opwekking.

Deze leden hadden begrip voor de financiële argumenten om af te zien van een leveringsplicht voor de gasdistributiebedrijven waarmee een eenduidige systematiek wordt doorbroken, maar bleven toch aandringen op oplossingen voor afnemers in de zogenaamde onrendabele gebieden. Zij waren benieuwd naar de activiteiten die de afgelopen vijf jaren door de gasdistributiebedrijven voor deze gebieden zijn ontwikkeld en met welke kosten en bijdragen dat gepaard is gegaan.

Tot slot hadden de leden van de CDA-fractie zich erover verbaasd, dat in de memorie van antwoord een passage in de memorie van toelichting als niet geschreven wordt beschouwd in antwoord op de vragen van de fractie van D66. Deze leden hadden behoefte aan een nadere beschouwing op dit punt van nevenactiviteiten en concurrentievervalsing en wilden het verschil in belastingplichtigheid in het kader van de Inkomstenbelasting c.q. Vennootschapsbelasting graag bij deze beschouwing betrokken zien.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen naar de mogelijkheid om criteria te ontwikkelen waaraan een leveringsplicht voor gas zou moeten voldoen. Zij zagen de bezwaren tegen een algemene leveringsplicht, zowel voor de zeer onrendabele witte vlekken als voor de gebieden waar reeds stadsverwarming is geïnstalleerd, maar vonden het totaal ontbreken van een leveringsplicht ook niet juist in relatie tot de E-wet.

Deze leden waren nog niet overtuigd dat er op geen enkele manier criteria zijn vast te stellen om tot verplichte integratie te komen. Zij konden zich voorstellen dat deze in een AmvB worden geformuleerd met de mogelijkheid voor ontheffingen. Zij deelden niet de uitleg van het convenant zoals de regering die geeft.

Vervolgens vroegen deze leden hoe concurrentievervalsing door de nutsbedrijven via hun nevenactiviteiten kan worden voorkomen. Deze bedrijven hebben toch een monopolie-positie tegenover de consument?

De reorganisatie die zich volgens de letter van de wet nog in het concept-plan-stadium bevindt heeft zich voor de indiening van het wetsvoorstel al grotendeels voltrokken. Gezien het bovenstaande is volgens de leden van de VVD-fractie bij nader inzien de vraag gerechtvaardigd of de wetgever dan nog de indruk mag wekken dat er van enige goedkeuring en dus toetsing van de plannen sprake zal zijn.

Het was volgens de leden van de VVD-fractie merkwaardig dat de minister zich blijft verzetten tegen het in het wetsvoorstel opnemen van een leveringsplicht voor energiedistributiebedrijven. Tijdens de mondelinge behandeling van de Energiewet 1989 stelde de toenmalige minister dat electriciteitsdistributiebedrijven «een welhaast absolute leveringsplicht ten aanzien van de afnemers hebben». Waarom zou dat zo bezwaarlijk zijn ten aanzien van de gasdistributie? Er kan immers een uitzondering worden gemaakt voor gevallen met onredelijk hoge aanlegkosten, indien op andere wijze aan de energievoorziening vorm kan worden gegeven?

Op 25 maart jl. zond de Minister van Economische Zaken, naar aanleiding van een door de leden van de fractie van Groen Links gestelde vraag in het voorlopig verslag, de rapportages 1989 en 1990 inzake de werkzaamheden van de regionale overlegorganen (22 300 XIII nr. 47). Deze leden dankten de minister voor deze informatie. Mag binnenkort ook de rapportage 1991 worden verwacht? In de genoemde brief vermeldt de minister dat hij bij de behandeling van het ontwerp van Wet energiedistributie hierop terug zal komen. Wil de minister dat doen in de nota naar aanleiding van het eindverslag, mede als reactie op de rapportage over 1991? Het was de hier aan het woord zijnde leden wel opgevallen dat in de rapportages weinig te vinden is over de mate van samenwerking respectievelijk het gebrek daaraan met de produktie-sector. Zou het geen aanbeveling verdienen daarover expliciet informatie te verschaffen in de jaarlijkse rapportages?

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling de passages in de memorie van antwoord gelezen over de gang van zaken bij het tot stand komen van de terugleververgoedingen. De maatschappelijke voordelen, die betaald kunnen worden door een optimale terugleververgoeding zouden beter en sneller uit de verf moeten komen, zo oordeelden deze leden. Graag ontvingen zij hierop een reactie.

Wat betreft de passage in de memorie van antwoord over de teruglevertarieven wilden de leden van de fractie van Groen Links hun bezorgdheid uiten. Wat betekent het dat 40% van de distributiebedrijven geen toepassing geeft aan de standaardregeling, welke een minimumregeling beoogt te zijn? Acht de minister deze standaardregeling voldoende om de ontwikkeling van duurzame energiebronnen te stimuleren? Kan de Kamer ook nader geïnformeerd worden over de inhoud en stand van zaken met betrekking tot het onderzoek dat VEEN, VKW en SIGE hebben opgezet?

6. Financiële gevolgen

De leden van de CDA-fractie wilden nog nader worden geïnformeerd over de evenwichtige kostenverdeling bij het verplaatsen van kabels en leidingen (met verwijzing naar de Wet op de telecommunicatievoorzieningen) en vroegen zich nog steeds af, welke houvast de minister heeft bij het vaststellen van de maximumeindverbruikerstarieven, die hoger worden door excessieve overnamesommen. Deze laatste vraag was bij hen nog sterker geworden door het gepresenteerde cijfervoorbeeld. Volgens hun inzichten zal elk bovenmatig overnamebedrag leiden tot extra rentekosten.

De minister heeft in de memorie van toelichting gesteld dat de reorganisatie kosten-neutraal zou kunnen/moeten verlopen. Desgevraagd lijkt de bewindsman, zo constateerden de leden van de VVD-fractie, niet te kunnen melden of zulks ook het geval was/is/zal zijn. Als dat niet mogelijk is waarom worden dan in artikel 18 voorschriften gegeven ten aanzien van schadeloosstelling ter zake van de vermogensovergang en de winstderving? Of is schadeloosstelling slechts bedoeld voor de gevallen waartoe dit wetsvoorstel als stok achter de deur zou moeten dienen?

De leden van de GPV-fractie hadden op blz. 21 van de memorie van antwoord gelezen dat het heel goed mogelijk is dat de aandelen van een energiedistributiebedrijf verkocht kunnen worden aan een buitenlands bedrijf. Ondanks het feit dat ook een buitenlandse eigenaar zich aan de Nederlandse wet dient te houden, vroegen deze leden of hierbij de nutsfunctie van het energiedistributiebedrijf niet verzwakt zou kunnen worden. Zijn er voldoende garanties dat de nutsfunctie van het energiebedrijf dan gewaarborgd blijft?

8. Adviezen en commentaren op het voorontwerp van wet

De leden van de CDA-fractie hadden in dit eindverslag al eerder gesproken over de publieke verantwoordingsplicht van de energiedistributiebedrijven. Zij waren een voorstander van zelfstandig opereren van de sector, maar zagen uit het oogpunt van de openbare nutsfunctie de noodzaak tot publieke verantwoording in. Evenals bij de productiebedrijven kan zich dat ook uitstrekken tot de planvorming, maar ook het instellen van verbruikersraden kan hiertoe een bijdrage leveren. Deze leden waren nog niet overtuigd door de argumenten van de minister, dat een gedifferentieerde benadering van dit fenomeen een wettelijke verplichting in de weg staat. Dat leek deze leden een kwestie van adequate voorstellen tot wetswijzigingen.

De leden van de PvdA-fractie bleven voorstander van een verplichting tot verbruikersraden in de wet met een uitwerking daarvan in een AmvB. Overigens wezen zij op het totaal ontbreken van deze invloed bij de Gasunie. Ook daar wilden deze leden meer invloed van de verbruikers bepleiten.

Ten aanzien van de verbruikersraden wilden de leden van de fractie van D66 aan de minister vragen of het klopt dat er bij de EnergieNed wordt gewerkt aan een model voor een klantenraad. Zij zouden hierover nader geïnformeerd willen worden.

ARTIKELEN

Artikel 1

De leden van de CDA-fractie bleven vragen houden op het gebied van de in dit artikel aangegeven grenzen. Zij zagen gaarne een beschouwing uit oogpunt van het algemeen belang op dit punt. Zij verwezen daarbij ook naar het voorliggende E-plan 1993–2002 en Bijlagen.

Naar de mening van de leden van de GPV-fractie was het antwoord van de minister een ondersteuning van de veronderstelling die zij in hun vraag in het voorlopig verslag hadden gelegd, namelijk dat particulieren in de positie kunnen verkeren een aantrekkelijk deel van de warmtemarkt te kunnen voorzien, terwijl de energiedistributiebedrijven verplicht zijn het restant electriciteit af te nemen. Voor de energiedistributiebedrijven kan dit echter van invloed zijn op hun exploitatie. Zij konden zich voorstellen dat de minister particulieren niet wil beknotten in het plaatsen van warmte/krachteenheden, of ze afhankelijk wil maken van instemming van het energiebedrijf. Maar het was de leden van de GPV-fractie niet geheel duidelijk op welke manieren de energiedistributiebedrijven snel en adequaat zouden moeten reageren op bovengenoemde situatie (blz. 25 MvA). De leden van de GPV-fractie stelden het op prijs als dit verduidelijkt zou worden.

Artikel 2

De leden van de fractie van de PvdA stelden voor artikel 2 aan te vullen conform de formulering in de Elektriciteitswet, dus toevoegen: «en op maatschappelijk verantwoorde wijze». Zij merkten op dat het antwoord op de vraag van de leden van de fractie van Groen Links over deze formulering nogal vreemd is. Het gaat hier om een nutssector. Van een nutssector mag meer worden verwacht bij de beoordeling van energiebesparing van hun klanten. Dat kan aan andere bedrijven niet worden opgelegd. Deze leden waren ook voorstander van het opnemen van een planverplichting voor het decentraal vermogen voor deze sector. Tevens verzochten zij om een nota van wijziging met daarin een directe taakstelling voor de distributiebedrijven.

Deze leden begrepen dat onder artikel 2 lid c de zorg voor het milieu en dus de zorg voor energiebesparing valt. Zij deelden de mening van de regering dat de opslagen voor de werkzaamheden voor energiebesparing onder de normale kosten van de bedrijfsvoering vallen. Is het dan wel logisch dat deze kosten expliciet op de rekeningen worden vermeld?

Artikel 4

De leden van de CDA-fractie waren het met de minister eens, dat de fusie tussen VEEN, VEGIN en VESTIN als een positieve ontwikkeling moet worden gezien. Hun vraag reikte eigenlijk verder. Zij hadden behoefte aan een nadere onderbouwing van de stellingname dat er geen nadere eisen zullen worden gesteld. Zij zagen daarvoor wel enige redenen, ook in vergelijking met de regelgeving in de Elektriciteitswet.

Artikel 9

De leden van de CDA-fractie hadden uit oogpunt van rechtszekerheid bezwaren tegen het opvoeren van «andere bijzondere omstandigheden» en vroegen een nadere specificatie.

Artikel 10

De bovengenoemde leden konden zich voorstellen, dat de helderheid van dit artikel kon worden vergroot. Zij wezen bijvoorbeeld op «indien vaststaat, dat vanuit de organisatie(s) geen plan (meer) wordt voorgelegd». Hoe komt dat vast te staan?

De leden van de GPV-fractie konden zich naar aanleiding van de beantwoording van vragen met betrekking tot artikel 27 en een eventuele analogie met de artikelen 34 en 37 in de Wet op de telecommunicatievoorzieningen voorstellen dat het verleggen van telecommunicatiekabels minder ingrijpend is dan het verleggen van bijvoorbeeld energieleidingen en dat het niet billijk is het maatschappelijk risico volledig bij de energiedistributiebedrijven te leggen. Uit het oogpunt van rechtszekerheid en financiële voorspelbaarheid zou het naar het oordeel van de leden van de GPV-fractie echter wenselijk zijn als voor het vergoeden van kosten in een regeling richtlijnen zouden worden gegeven. Deze leden vroegen of het geen aanbeveling verdient naar analogie van de Nadeelcompensatieregeling 1991 voor het verleggen van kabels en leidingen in Rijkswaterstaatswerken (Stcrt. 249) een regeling te treffen voor kostenvergoeding bij het verleggen van energieleidingen.

Artikel 28

De leden van de CDA-fractie vroegen om een nadere toelichting op de zinsnede in de memorie van antwoord, waarin wordt vermeld dat het doel van de vroegere provinciale verordeningen met het onderhavige wetsvoorstel wordt nagestreefd. Zij wilden daarbij wel vaststellen dat naar hun mening dit nagestreefde doel dan wel tastbaar in het onderhavige wetsvoorstel moet zijn opgenomen.

De voorzitter van de commissie,
Vos

De griffier van de commissie,
Janssen